

NACRT - Smernice o primeni veštačke inteligencije u medijaciji

Verzija od 14. septembra 2024.

Komisija za medijaciju Međunarodne advokatske komore (IBA)

Smernice o primeni generativne veštačke inteligencije u medijaciji

Ove smernice je pripremila Komisija za medijaciju Međunarodne advokatske komore (IBA), odražavajući našu posvećenost istraživanju uloge generativne veštačke inteligencije (genVI) u praksi medijacije. Sve veća primena VI pruža do sada neviđenu priliku da se medijacija unapredi povećanjem efikasnosti, smanjenjem troškova i širenjem pristupa pravdi, pod uslovom da se VI integriše u medijaciju zajedno sa odgovarajućim zaštitnim merama.

Deo jedan ovih smernica pruža ne-taksativnu listu sugestija kako genVI može unaprediti medijaciju, uključujući primenu za medijatore, strane i njihove punomoćnike (zajedno nazvane Učesnici u medijaciji) i organizacije za medijaciju (Učesnici u medijaciji i organizacije zajedno su nazivani Korisnici VI). Ove sugestije su podložne zaštitnim merama navedenim u Delu dva.

Deo dva ovih smernica identifikuje rizike koji mogu proizaći iz upotrebe genVI i daje predloge za upravljanje tim rizicima.

Deo tri predstavlja model izjave koju Učesnici u medijaciji mogu koristiti da bi obavestili druge Učesnike o tome da će se u medijaciji koristiti alati generativne VI.

Definicija generativne VI

Termin „VI” u ovim smernicama odnosi se na sisteme veštačke inteligencije koji stvaraju novi sadržaj ili rezultate na osnovu podataka dostavljenih od strane korisnika. To uključuje generisanje teksta, slika ili drugih medija, prepoznavanje obrazaca i pružanje uvida ili preporuka. Na primer, veliki jezički modeli (LLM) mogu generisati relevantne odgovore na upite koje dobiju od korisnika.

Ove smernice ne obuhvataju ne-generativnu VI koja radi na osnovu fiksnih pravila ili algoritama, a ne na stvaranju novog sadržaja. Ne-generativna VI uključuje pretraživače i chatbotove koji pružaju odgovore iz unapred postojećih podataka ili zbirki informacija.

Revizije

Ovaj dokument zamišljen je kao „živi dokument“, podložan revizijama kako se oblast medijacije i primena VI razvijaju.

DEO PRVI MOGUĆE PRIMENE VEŠTAČKE INTELIGENCIJE

Ovaj deo smernica pruža ne-taksativnu listu načina na koje VI može olakšati i unaprediti medijaciju. Ove primene podložne su zaštitnim merama iz Drugog dela.

1. OPŠTA PRIMENA

1.1 Olakšavanje administrativnih zadataka

VI može pomoći u efikasnom obavljanju administrativnih zadataka koji podržavaju medijaciju. To uključuje pomoć u zakazivanju sastanaka, organizaciji informacija i sastavljanju prepiski i dokumenata.

1.2 Sinteza informacija

VI može brzo sažeti dokumente i pisane korespondencije, izvući relevantne informacije i predstaviti rezultate na jasan i koncizan način.

1.3 Analiza informacija

VI može pomoći u analizi informacija tako što prepoznaje obrasce, uočava nedoslednosti i ističe važne detalje. Može odgovoriti na pitanja korisnika o informacijama u korespondenciji i dokumentima.

1.4 Istraživanje

VI može sprovesti istraživanje vezano za medijaciju i brzo pronaći odgovarajuće informacije. Može, na primer, pomoći u pravnoj analizi i prikupljanju podataka kao što su tržišni trendovi, industrijski standardi i finansijske informacije.

1.5 Poboljšanje komunikacije

VI može poboljšati komunikaciju generisanjem jasnih i dobro strukturiranih tekstova. Može analizirati stilove komunikacije i preferencije učesnika u medijaciji, omogućavajući prilagođene odgovore koji mogu poboljšati razumevanje i izgraditi poverenje.

1.6 Pomoć pri izboru medijatora

VI može pomoći u izboru odgovarajućih medijatora otkrivanjem potencijalnih sukoba interesa i usklađivanjem izbora sa preferencijama strana.

1.7 Jezička podrška

VI može prevoditi dokumente i korespondenciju, kao i pružiti simultani prevod i jezičku podršku tokom medijacijskih sesija.

1.8 Donošenje informisanih odluka u realnom vremenu

VI može pomoći medijatorima pružanjem uvida i preporuka tokom medijacijskih sesija, istovremeno pomažući stranama u proceni predloga, istraživanju alternativnih rešenja i proceni potencijalnih ishoda.

1.9 Generisanje opcija za rešavanje sporova

VI može generisati kreativne opcije za rešavanje sporova i identifikovati zajedničke tačke koje možda nisu odmah očigledne. Može proceniti potencijal za rešenje pod različitim scenarijima i proceniti dugoročne rezultate različitih ishoda, pomažući predviđanje da li bi predložena rešenja zadovoljila potrebe strana.

1.10 Podrška razvoju prakse

VI može proceniti informacije o prethodnim medijacijama i pružiti povratne informacije za unapređenje profesionalnih veština i upravljanje predmetima. Može stvoriti realne scenarije za potrebe obuke, omogućavajući učesnicima da unaprede svoje strategije i veštine u kontrolisanom okruženju.

---

2. PRIMENA ZA MEDIJATORE

Na osnovu opštih primena navedenih u Odeljku 1, ovaj odeljak identifikuje specifične primene za medijatore:

2.1 Procena slučajeva

VI može pomoći medijatorima u proceni sporova i analizi njihove pogodnosti za medijaciju.

2.2 Prilagođavanje postupaka medijacije

VI može pomoći medijatorima da prilagode postupke medijacije specifičnim potrebama i preferencijama strana i sugeriše prilagođavanja tokom odvijanja postupka.

2.3 Unapređenje razumevanja sporova

VI može generisati sažetke ključnih detalja predmeta, kreirati detaljne hronologije događaja i pratiti učešće strana u sporu, pružajući pregled njihove uloge i značaja za rešenje spora.

2.4 Unapređenje analize sporova

VI može poboljšati analizu spora procenom stavova strana i pomoći u identifikaciji ključnih pitanja u sporu. Može analizirati istorijat spora, proceniti odnos snaga između strana i identifikovati pravne ili procesne prepreke koje mogu uticati na postupak medijacije i ishode.

2.5 Priprema za medijacijske sesije

VI može pomoći medijatorima u pripremi za sesije medijacije generisanjem ciljanih pitanja, identifikovanjem potencijalnih izazova i predlaganjem pristupa za rešavanje izazova i osetljivih tema.

2.6 Promovisanje ravnoteže u tretmanu strana

VI može pomoći medijatorima u praćenju postupka medijacije, identifikovanju neravnoteža ili problema koji mogu ometati jednako tretiranje strana i osigurati da su informacije i smernice pružene stranama uravnotežene i potpune.

---

3. PRIMENA ZA STRANE I NJIHOVE PUNOMOĆNIKE

Na osnovu opštih primena navedenih u Odeljku 1, ovaj odeljak identifikuje specifične primene za strane i njihove punomoćnike:

3.1 Procena rizika sudskog spora

VI može pomoći stranama i njihovim advokatima u određivanju primenljivosti medijacije procenom ishoda sudskog postupka, verovatnoće postizanja nagodbe i poređenjem troškova i vremenskih okvira medijacije sa drugim metodama rešavanja sporova.

3.2 Priprema dokumenata o pozicijama i interesima

VI može pomoći u sastavljanju dokumenata o pozicijama i interesima namenjenih medijatorima, koji sažimaju pozicije i interese svake strane na početku postupka medijacije. Može pomoći u izboru najrelevantnijih informacija koje treba uključiti, načina na koje se one mogu efikasno predstaviti, kao i dokumenata koje, ako je to potrebno, treba priložiti.

3.3 Priprema za medijacijsku sesiju

VI može pomoći stranama u sastavljanju uvodnih reči i predložiti strategije za postizanje željenih ishoda.

3.4 Pomoć pri sastavljanju sporazuma o nagodbi

VI može pomoći u sastavljanju nacrtu sporazuma generisanjem početnih verzija na osnovu uslova dogovorenih tokom medijacije. Može predložiti standardne klauzule, pomoći da svi potrebni pravni elementi budu uključeni i prilagoditi jezik kako bi odražavao specifične potrebe i namere strana. Takođe može pomoći stranama da brzo analiziraju i revidiraju nacрте, čineći proces finalizacije sporazuma efikasnijim i preciznijim.

---

4. PRIMENA ZA MEDIJACIJSKE ORGANIZACIJE

Na osnovu opštih primena navedenih u Odeljku 1, ovaj odeljak identifikuje specifične primene za medijacijske organizacije:

4.1 Tumačenje klauzula o rešavanju sporova

VI može analizirati nejasne ili konfliktne klauzule o rešavanju sporova u okviru primenljivih pravnih okvira kako bi ih medijacijske organizacije mogle pravilno tumačiti.

4.2 Određivanje troškova

VI može odrediti administrativne i medijatorske naknade u slučajevima gde pravila dozvoljavaju fleksibilnost. To uključuje situacije u kojima se naknade određuju ad valorem, a vrednost spora je neodređena ili neodrediva.

4.3 Izračunavanje plaćanja i bilansa naknada

VI može pomoći u određivanju odgovarajućih avansnih uplata od strane učesnika, osiguravajući da se one usklade sa specifičnim potrebama i složenošću slučaja. Takođe može izračunati konačni bilans administrativnih i medijatorskih naknada nakon završetka postupka medijacije, osiguravajući tačno i transparentno finansijsko upravljanje tokom celog postupka.

4.4 Usklađenost sa pravilima medijacije

VI može proceniti da li se institucionalna pravila poštuju tokom upravljanja slučajem. Takođe može predložiti moguće revizije pravila organizacije na osnovu uvida stečenih iz prethodnih slučajeva, osiguravajući da pravila evoluiraju kako bi se uspešnije odgovorilo potrebama i izazovima na koje se nailazi.

4.5 Procena promene pravila medijacije predloženih od strane učesnika

VI može pomoći u proceni implikacija promene pravila medijacije koje predlože strane učesnice, osiguravajući da te promene ne ugrožavaju postupak medijacije ili sposobnost organizacije da efikasno upravlja postupkom.

4.6 Procena usklađenosti sa Singapurskom konvencijom

VI može pomoći u obezbeđivanju da sve potrebne sertifikacije predviđene članom 4. Singapurske konvencije o medijaciji, budu usklađene sa primenljivim pravilima o poverljivosti. Ako je zbog potreba sudskog postupka neophodno odstupiti od poverljivosti, VI može pomoći u očuvanju privatnosti otkrivanjem samo osnovnih informacija neophodnih za obebeđivanje usklađenosti.

4.7 Unapređenje usluga

VI može pomoći u analizi postupanja tokom vremena, identifikovanju trendova i oblasti za unapređenje u upravljanju predmetima. Takođe može pomoći organizacijama za medijaciju u obezbeđivanju doslednosti u praksi i odlukama tokom vremena.

DEO DRUGI

ZAŠTITNE MERE ZA PRIMENU VEŠTAČKE INTELIGENCIJE

Ovaj deo Smernica identifikuje zaštitne mere za upotrebu alata VI u medijaciji. Svrha ovih zaštitnih mere nije da zamene bilo koje zakonske obaveze, etičke dužnosti, pravila profesionalnog ponašanja ili druge obavezujuće propise koji se primenjuju na medijaciju ili učesnike u medijaciji.

1. PRISTANAK I SAMOODREĐENJE

Medijacija je konsenzualan proces u kojem strane po pravilu učestvuju dobrovoljno.

Strane u medijaciji imaju punu kontrolu nad donošenjem odluka u vezi sa svojim sporom.

1.1. VI alati mogu pružiti uvide i preporuke, ali njihovi rezultati mogu uključivati greške, pristrasnosti i netačnosti. Korisnici VI treba da procene generisane rezultate i donesu nezavisne odluke o njihovoj pouzdanosti i prikladnosti, umesto da se oslanjaju na te rezultate kao na krajnji autoritet.

1.2. Bilo koji pravni savet koji pruža VI treba da bude predmet revizije od strane pravnih profesionalaca.

2. POVERLJIVOST

Postupak medijacije i informacije razmenjene tokom postupka smatraju se poverljivim.

2.1. Korisnici VI treba da preduzmu razumne korake kako bi osigurali da poverljive informacije vezane za medijaciju ne budu kompromitovane od strane alata VI. Poverljive informacije koje se unose u vlasničke ili otvorene velike jezičke modele (LLM) mogu biti podložne povredi podataka i nenamernom otkrivanju. Rizik od neovlašćenog otkrivanja može se ublažiti anonimizacijom i ograničenjem unošenja informacija na ono što je neophodno radi postizanja željenih rezultata.

3. NEUTRALNOST, NEPRISTRASNOST I NEZAVISNOST

Medijatori moraju biti neutralni, nepristrasni i nezavisni.

3.1. Korisnici VI treba da preduzmu razumne korake kako bi osigurali da upotreba VI ne ugrozi neutralnost, nepristrasnost i nezavisnost medijatora. Ovaj rizik može se ublažiti formulisanjem konkretnih upita u jasnim i neutralnim terminima, promenom jezika upita i poređenjem rezultata iz različitih modela VI.

4. URAVNOTEŽEN POSTUPAK

Postupak medijacije mora biti uravnotežen, obezbeđujući da sve strane imaju jednake mogućnosti da učestvuju i izraze svoje stavove.

4.1. Medijatori i organizacije za medijaciju treba da obaveste strane o njihovom pravu da izraze zabrinutost ako veruju da VI alati ugrožavaju integritet medijacije.

4.2. Bilo koji učesnik u medijaciji može zatražiti informacije o alatima VI koje druga strana planira da koristi ili već koristi. Primalac zahteva treba da identifikuje alate i objasni njihove svrhe svim učesnicima u medijaciji. Ako se pojavi zabrinutost u vezi s upotrebom alata, učesnici u medijaciji treba zajedno da rade na rešavanju problema. Ako problem ne može biti rešen, upotreba alata treba da bude obustavljena.

DEO TREĆI

MODEL IZJAVE O KORIŠĆENJU VI

Sledeća izjava može se koristiti kako bi Učesnici u medijaciji obavestili druge Učesnike o alatima VI koji se koriste u postupku medijacije, njihovim svrhama i potencijalnim rizicima.

"Koristim generativne alate veštačke inteligencije (VI) kako bih pomogao u ovoj medijaciji. Alati koji se koriste navedeni su u nastavku, zajedno sa razlozima za njihovu upotrebu:

[Lista alata uključujući linkove do uslova korišćenja za svaki alat i razloge njihove upotrebe]

Kada koristim ove alate, nastojaću da se pridržavam svih važećih zakona o zaštiti podataka [razmotrite uključivanje konkretnih referenci ovde]. Takođe, uložiću razumne napore da obezbedim da sve informacije vezane za ovu medijaciju koje se unesu u i obrade alatima VI ostanu poverljive. Ovo uključuje podatke unete u vlasničke i javno dostupne platforme, kao što su otvoreni veliki jezički modeli.

Svestan sam da sadržaj generisan od strane VI može uključivati greške, pristrasnosti i netačnosti. Proceniću rezultate i doneti svoje nezavisne odluke o njihovoj upotrebi, umesto da se oslanjam na sadržaj generisan od strane VI kao krajnji autoritet."